

سُورَةُ الْأَعْرَافِ مَكِّيَّةٌ
وَهِيَ مِائَتَانِ وَسِتُّ آيَاتٍ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْمَصِّ ۝ كِتَابٌ أَنْزَلَ إِلَيْكَ فَلَا يَكُنْ فِي صَدْرِكَ حَرَجٌ
مِنْهُ لِتُنْذِرَ بِهِ وَذِكْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ ۝ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ إِلَيْكُم
مِنْ رَبِّكُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ ۝
وَكَمْ مِنْ قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا فَجَاءَهَا بَأْسُنَا بَيَاتًا أَوْ هُمْ قَائِلُونَ ۝
فَمَا كَانَ دَعْوَاهُمْ إِذْ جَاءَهُمْ بَأْسُنَا إِلَّا أَنْ قَالُوا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ۝
فَلَنَسْأَلَنَّ الَّذِينَ أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ وَلَنَسْأَلَنَّ الْمُرْسَلِينَ ۝ فَلَنَقْضِيَنَّهُ
عَلَيْهِمْ بِعِلْمٍ وَمَا كُنَّا غَائِبِينَ ۝ وَالْوَزْنُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ فَمَنْ
ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۝ وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ
فَأُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يِظْلُمُونَ ۝
وَلَقَدْ مَكَّنَّاكُمْ فِي الْأَرْضِ وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ قَلِيلًا مَا
تَشْكُرُونَ ۝ وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلَكَةِ
اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ لَمْ يَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ ۝

ÂRÂF SÛRESİ

-CENNET İLE CEHENNEMİN ARASI BÖLÜMÜ-

Esirgeyen, bağışlayan Allah'ın adıyla,

1- Elif, Lâm, Mîm, Sâd.

2- Ey ümmî nebî! Kur'an, kendisiyle insanları uyarman ve müminlere öğüt vermek için indirildi sana. Artık bu konuyla ilgili içinde bir şüphe kalmasın.

3- Ey âdemoğlu! Rabbinizden size indirilen Kur'an'a uyun. Allah'tan başka koruyucular peşine de düşmeyin. Siz neredeyse gerçeği hiç görüp anlamıyorsunuz.

4- Halkı gece yataklarındayken veya öğle uykularındayken azâbımıza uğrayan nice şehirleri helâk ettik,

5- Hem de azâbımıza uğradıklarında, 'Gerçekten de biz kendimize yazık ettik' diye yakarmaktan başka seçenekleri kalmamıştı onların.

6- Daha sonra biz, kendilerine resûl gönderilenleri mutlaka sorgulayacağız, gönderilen resûl-leri de mutlaka sorgulayacağız,

7- Hem de her şeylerini delilleriyle mutlaka eksiksiz anlatacağız kendilerine. Biz onları gözümüzden kaçırarak değiliz.

8- O gün ölçü çok hassastır. Artık kimin sevapları çoksa işte onlar arzuladıkları başarıya ulaşanlardır,

9- Kimin de günahları çoksa işte onlar âyetlerimizi inkâr edip durmalarından dolayı kendilerine yazık etmişlerdir.

10- Andolsun ki biz, yeryüzünde sizi yetkili kıldık ve orada sizin faydanıza olacak geçim vasıtalarını meydana getirdik. Fakat çok azınız yalnızca Allah'a minnet ediyorsunuz.

11- Andolsun ki biz sizi yoktan yaratmıştık, sonra size biçim vermiştik, sonrasında da meleklerle, "Âdem'e secde edin." buyurmuştuk. İblis'in hâricinde hepsi hemen secde etmişlerdi, o ise secde edenlerden olmamıştı.

12- Allah buyurdu ki: “Ben, sana secde etmeni emretmişken, seni secde etmekten alıkoyan nedir?” İblis, ‘Ben ondan daha mükemmelim, beni ateşten yarattın, onu ise bir tür çamurdan yarattın’ dedi.

13- Allah buyurdu ki: “Bulunduğun konumu hemen terk et! Artık sen hem kibirlenip hem de orada duramazsın. Hemen defol meleklerin yanından, sen kesinlikle aşağılıklardan birisin.”

14- İblis, ‘Onların diriltilecekleri güne kadar bana süre versen’ dedi.

15- Allah buyurdu ki: “Kesinlikle sen süre verilenlerden birisin.”

16- İblis, ‘Bu durumda ben de yoldan çıkmama fırsat verdiğin için andolsun ki insanları senin doğru yolundan çevirmek için her an fırsat kollayacağım,’

17- ‘Sonra onlara vaatlerde bulunacağım, onları kuruntularım ile kışkırtacağım, onları -Allah affeder diyerek- aldatacağım, onların mallarına çocuklarına ortak olacağım, çoğunun sana minnet ettiğini görmeyeceksin’ dedi.

18- Allah buyurdu ki: “Azarlanıp kovulmuş olarak çık meleklerin yanından. Andolsun ki insanlardan sana uyanlarla, sizin türünüzle cehennemi tamamen dolduracağım.”

19- Sonra Allah buyurdu ki: “Ey Âdem, sen ve hanımın cennete yerleşin, artık ikiniz de orada bolluk içinde, istediğiniz yerde, istediğinizden yiyip için. Bu ağaca da yaklaşmayın, yoksa kendine yazık edenlerden olursunuz.”

قَالَ مَا مَنَعَكَ أَلَّا تَسْجُدَ إِذْ أَمَرْتُكَ قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ
وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ ﴿١٢﴾ قَالَ فَاهْبِطْ مِنْهَا فَمَا يَكُونُ لَكَ أَنْ تَتَكَبَّرَ
فِيهَا فَاخْرُجْ إِنَّكَ مِنَ الصَّاغِرِينَ ﴿١٣﴾ قَالَ أَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ
﴿١٤﴾ قَالَ إِنَّكَ مِنَ الْمُنظَرِينَ ﴿١٥﴾ قَالَ فَبِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأَقْعُدَنَّ لَهُمْ
صِرَاطَكَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿١٦﴾ ثُمَّ لَا تَجِدُنِي مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ
وَعَنْ أَيْمَانِهِمْ وَعَنْ شَمَائِلِهِمْ وَلَا تَجِدُ أَكْثَرَهُمْ شَاكِرِينَ ﴿١٧﴾ قَالَ
اخْرُجْ مِنْهَا مَذْذُورًا مَدْحُورًا لَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ لَأَمَلَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكُمْ
أَجْمَعِينَ ﴿١٨﴾ وَيَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ فَكُلَا مِنْ
حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿١٩﴾
فَوَسْوَسَ لَهُمَا الشَّيْطَانُ لِيُبْدِيَ لَهُمَا مَا وُورِيَ عَنْهُمَا مِنْ سُوءَاتِهِمَا وَقَالَ
مَا نَهَيْكُمَا رَبُّكُمَا عَنْ هَذِهِ الشَّجَرَةِ إِلَّا أَنْ تَكُونَا مَلَكَينِ أَوْ
تَكُونَا مِنَ الْخَالِدِينَ ﴿٢٠﴾ وَقَاسَمَهُمَا إِنِّي لَكُمَا لَمِنَ النَّاصِحِينَ ﴿٢١﴾
فَدَلَّيَهُمَا بِغُرُورٍ فَلَمَّا ذَاقَا الشَّجَرَةَ بَدَتْ لَهُمَا سُوءَاتُهُمَا وَطَفَفَا
يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِنْ وُرْقِ الْجَنَّةِ وَنَادَاهُمَا رَبُّهُمَا أَلَمْ أَنْهَكُمَا عَنْ
تِلْكَ الشَّجَرَةِ وَأَقُلْ لَكُمَا إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمَا عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿٢٢﴾

20- Ne var ki şeytan, onların bedenlerinde kendilerine görünmeyen yerlerini onlara göstermek için ikisine de vesvese verdi ve dedi ki: ‘Rabbiniz bu ağacı yalnızca iki melek olmamanız veya sonsuza kadar cennette kalmamanız için size yasakladı,’

21- Ve ‘hiç şüphesiz ben sizin iyiliğinize olanı söylüyorum’ diye ikisine de yemin etti.

22- Böylece her ikisini de yanıltıp ikna etti. Ağaçtan tadar tatmaz bedenleri tamamen kendilerine görünür olunca, cennet yapraklarıyla üzerlerini örtmeye başladılar. Rableri de onlara, “Ben, her ikinize de o ağacı yasaklayıp her ikinize de ‘Gerçekten de şeytan size alenen düşmandır’ dememiş miydim?” diye buyurdu.

قَالَ رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا وَإِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ
 مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٢٣﴾ قَالَ أَهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ
 فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَى حِينٍ ﴿٢٤﴾ قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ وَفِيهَا
 تَمُوتُونَ وَمِنْهَا تُخْرَجُونَ ﴿٢٥﴾ يَا بَنِي آدَمَ قَدْ أَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ
 لِبَاسًا يُوَارِي سَوْآتِكُمْ وَرِيشًا وَلِبَاسُ التَّقْوَى ذَٰلِكَ
 خَيْرٌ ذَٰلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿٢٦﴾ يَا بَنِي آدَمَ
 لَا يَفْتِنَنَّكُمُ الشَّيْطَانُ كَمَا أَخْرَجَ أَبَوَيْكُمُ مِنَ الْجَنَّةِ يَنْزِعُ
 عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا لِيُرِيَهُمَا سَوْآتِهِمَا إِنَّهُ يَرِيكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ مِنْ
 حَيْثُ لَا تَرَوْنَهُمْ إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
 ﴿٢٧﴾ وَإِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً قَالُوا وَجَدْنَا عَلَيْهَا آبَاءَنَا وَاللَّهُ أَمَرَنَا بِهَا
 قُلْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ اتَّقُوا اللَّهَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ
 ﴿٢٨﴾ قُلْ أَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ وَأَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ عِنْدَ كُلِّ
 مَسْجِدٍ وَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ كَمَا بَدَأَكُمْ تَعُودُونَ
 ﴿٢٩﴾ فَرِيقًا هَدَىٰ وَفَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُ إِنَّهُمْ اتَّخَذُوا
 الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿٣٠﴾

23- Âdem’le hanımı, ‘Ey Rabbimiz! Biz kendimize yazık ettik ve şâyet sen bizi bağışlamaz, bize merhamet göstermezsen kesinlikle biz doğru yolu kaybedenlerden oluruz’ dediler.

24- Allah buyurdu ki: “**Bulduğunuz konumu birbirinize düşman olarak terk edin ve bir süre yeryüzünde yerleşip hayatınızı orada sürdürün.**”

25- Allah buyurdu ki: “**Orada yaşayacak, orada ölecek ve orada diriltileceksiniz.**”

26- Ey âdemoğlu! Bedeninizi örtecek ve süs olarak da giyilecek elbiseler bahsettik size. En mükemmeli ise harama-helâle özen göstermenin yalınlığıdır. Olan biteni gözden geçirenler için bu

bahşedilenler Allah’ın merhametinin ve lütfunun delillerindendir.

27- Ey âdemoğlu! Şeytan, ana-babanızı, bedenlerini kendilerine göstermek için yalınlıklarını terk ettirip harama-helâle özen göstermekten uzaklaştırarak cennetten çıkarttığı gibi sakın sizin de aklınızı çelip sizi doğru yoldan çıkartmasın. Kesinlikle siz onları aslâ göremezken, o ve onun türündekiler sizi görür. Doğrusu biz, şeytanî cinlerin inanmayanlarla dostluklarına fırsat verdik.

28- Ortak koşanlar çirkin bir davranışta bulunduklarında, ‘Biz babalarımızdan böyle gördük, bize bunu Allah emretti’ derler. De ki: ‘Allah aslâ iğrenç davranışlarda bulunmayı emretmez. Tutarsız bir biçimde Allah hakkında mı konuşuyorsunuz?’

29- De ki: ‘Rabbim tevhide uygun davranmayı emretti. Her nerede ve ne zaman ibâdet ederseniz, bütün benliğinizle Allah’a yönelerek yalnızca O’na ibâdet edin. İlk yaratıldığınız gibi, O’na döneceksiniz ve davranışlarınızın karşılığını göreceksiniz.’

30- O, insanlara doğru yolu gösterdi, bir kısmı doğru yola uydu, bir kısmı da doğru yoldan uzak durup cezâyı hak etti. Cezâyı hak edenler, kendilerini doğru yolda zannederek, Allah’ın hâricinde şeytanî cinleri de koruyucu olarak benimseyenlerdir.

31- Ey âdemoğlu! Her namaz ve tavaf esnasında temiz, bakımlı ve edepli olun. Yiyin, için ama israf etmeyin. Allah, israf edip bilinçsizce davranışta bulunanları kesinlikle sevmez.

32- De ki: ‘Allah’ın kulları için meydana getirdiği güzel ve temiz kıyafetleri, lezzetli nimetleri kim haram kıldı?’ De ki: ‘Bunlar, müminlerin dünya hayâtında faydalandığı şeylerdir, kıyâmet gününde ise yalnızca onlara âittir.’ Bu şekilde biz, doğruyu yanlıştan ayırt etmeyi öğrenen insanlar için bu âyetleri ayrıntılı bir şekilde açıklıyoruz.

33- De ki: ‘Şu da var ki rabbim, alenî ve gizli saklı yapılan ahlaksız davranışları, her türlü günahı, haksızca başkaldırısı, Allah’ın haklarında hiçbir delil indirmedikleri şeyleri Allah’a ortak koşmanızı ve Allah hakkında tutarsız bir biçimde konuşmanızı haram kılmıştır.’

34- Her topluluğa verilen bir tövbe etme süresi vardır. Nihâyet süreleri tamamlanınca olabilecekleri ne bir an erteleyebilirler ne de öne çekebilirler.

35- Ey Âdemoğlu! İçinizden, size âyetlerimi açıkça anlatan resûller geldiğinde Allah’ın emirlerine uyup azâbından kaçınan ve emredildiğiyle kendi durum-

larını düzeltenlerin artık korkmaları için bir sebep yoktur ve onlar tasalanmayacaklardır.

36- Âyetlerimizi inkâr eden ve onlara karşı kibirlenenlere gelince, onlar cehennemliktir, sonsuza kadar da oradadırlar.

37- Artık uydurduğu yalanı Allah’a dayandıran veya O’nun âyetlerini inkâr edenden daha kâfiri var mı? Onlara, nimetten ve ömürden sebeplere uygun olduğu kadarı ulaşacaktır. Daha sonra, nefislerini bedenlerinden söküp almakla görevli meleklerimiz onlara geldiğinde, ‘Allah’ın hâricindeki yalvardıklarınız nerede?’ diyecekler. Onlar da ‘Bizi yalnız bıraktılar’ diyecekler ve kâfir olduklarına dâir kendi aleyhlerine tanıklık edecekler.

قَالَ ادْخُلُوا فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ فِي النَّارِ كُلَّمَا دَخَلَتْ أُمَّةٌ لَعَنَتْ أُخْتَهَا حَتَّى إِذَا دَارَكُوا فِيهَا جَمِيعًا قَالَتْ أَخْرِيهُمْ لِأُولِيِّهِمْ رَبَّنَا هَؤُلَاءِ أَصَلُّونَا فَاتِهِمْ عَذَابًا ضِعْفًا مِنَ النَّارِ قَالَ لِكُلِّ ضِعْفٍ وَلَكِنْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٨﴾ وَقَالَتْ أُولِيُّهُمْ لَأُخْرِيَهُمْ فَأَمَّا كَان لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ فذوقوا العذاب بما كنتم تكسبون ﴿٣٩﴾ إِنَّ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا لَا تَفْتَحُ لَهُمْ أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَلَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى يَلِجَ الْجَمَلُ فِي سَمِّ الْخِيَاطِ وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُجْرِمِينَ ﴿٤٠﴾ لَهُمْ مِنْ جَهَنَّمَ مِهَادٌ وَمِنْ فَوْقِهِمْ غَوَاشٍ وَكَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿٤١﴾ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٤٢﴾ وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غَلٍ تَجْرَى مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلٌ رَبَّنَا بِالْحَقِّ وَنُودُوا أَنْ تِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي تَمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾

38- Allah buyurur ki: “Sizden önceki kâfir cin ve insan topluluklarına dâhil olup cehenneme girin. Her topluluk, girdiğinde, yoldan çıkmalarına sebep olan yandaş oldukları önderlerine lânet eder. Daha sonra hepsi oraya yığılıp bir araya getirildiğinde, takipçiler önderleri göstererek, ‘Rabbimiz, işte bunlar bizi doğru yoldan çıkardılar, bu yüzden onlara fazladan cehennem azâbı ver’ derler. Allah buyurur ki: “Her kesiminki katmerlidir fakat siz bilmiyorsunuz.”

39- Önderler de takipçilerine, ‘Şimdi bize üstünlük taslayacak durumda değilsiniz, artık kendi kazanmış olduğunuz günahlardan dolayı azâbı iliklerinize kadar hissedin’ derler.

40- Gerçek şu ki âyetlerimizi inkâr eden ve onlara karşı kibirlenenlere hiç merhamet edilmez ve deve iğne deliğinden geçmedikçe de onlar cennete giremezler. Cehennemlikleri böyle cezâlandırırız.

41- Onların yatakları da cehennem ateşindendir örtüleri de. Kâfirleri böyle cezâlandırırız.

42- İman edip Allah’ın rızasına uygun davrananlara gelince, biz herkesi gücü yettiği kadarından sorumlu tuttuğumuz için onlar cennetliktir, sonsuza kadar da oradadırlar,

43- Onların içindeki nefretin her türlüşünü söküp atacağız, alt başlarından ırmaklar akacak ve diyecekler ki: ‘Hamd, buranın doğru yolunu bize gösteren Allah’a âittir yalnızca. Allah bize doğru yolu göstermeseydi biz doğru yolda olamazdık. Andolsun ki rabbimizin resûlleri gerçeği getirmişler.’ Ve onlara seslenilecek, ‘Resûllerin bildirdiği emirlere uymuş olduğunuzdan dolayı bu cennette hak sahibi sizsiniz!’

44- Cennetlikler de cehennemliklere seslenir, ‘Biz rabbimizin bize vaat ettiklerini tam olarak bulduk. Siz de rabbinizin size vaat ettiklerini tam olarak buldunuz mu(!)’ ‘Evet’ derler. Hemen içlerinden biri yüksek sesle bağırır, ‘Allah’ın lâneti kâfirlerin üstüne olsun!’

45- Onlar, îman edenleri Allah’ın yolundan uzaklaştırırdı ve o yolu tutarsız göstermeyi amaçlardı. Onlar, âhireti de inkâr etmekteydiler.

46- Cennetliklerle cehennemlikler arasında aşılma engel vardır ve bu engelin üstünde, Ârâf’da, herkesi yüzlerinden tanıyan insanlar cennetliklere, ‘Ne mutlu size’ diye seslenirler. Bu insanlar cennete girmeyi umdukları halde henüz girememiş olanlardır,

47- Şâyet bakışları cehennemliklere takılırsa ‘Rabbimiz, bizi kâfir insanlarla bir tutma’ derler.

48- Ârâf’da bulunan bu insanlar, yüzlerinden cehennemlik olduklarını anladıklarını, ‘Mal ve evlat çokluğunuzla övünüp kibirlenmiş olmanız, Allah’a karşı size hiçbir fayda sağlamadı’ diyerek tersler,

وَنَادَىٰ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابَ النَّارِ أَن قَدْ وَجَدْنَا مَا وَعَدَنَا رَبُّنَا حَقًّا فَهَلْ وَجَدْتُمْ مَا وَعَدَ رَبُّكُمْ حَقًّا قَالُوا نَعَمْ فَأَذَّنَ مُؤَذِّنٌ بَيْنَهُمْ أَنَّ لَعْنَةَ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ ٤٤ الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا وَهُمْ بِالْآخِرَةِ كَافِرُونَ ٤٥ وَبَيْنَهُمَا حِجَابٌ وَعَلَى الْأَعْرَافِ رِجَالٌ يَعْرِفُونَ كُلًّا بِسِيمِهِمْ وَنَادُوا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَن سَلَامٌ عَلَيْكُمْ لَمْ يَدْخُلُوهَا وَهُمْ يَطْمَعُونَ ٤٦ وَإِذَا صُرِفَتْ أَبْصَارُهُمْ تِلْقَاءَ أَصْحَابِ النَّارِ قَالُوا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ٤٧ وَنَادَىٰ أَصْحَابُ الْأَعْرَافِ رِجَالًا يَعْرِفُونَهُمْ بِسِيمِهِمْ قَالُوا مَا أَغْنَىٰ عَنْكُمْ جَمْعُكُمْ وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ ٤٨ أَهَؤُلَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمْتُمْ لَا يَنَالُهُمُ اللَّهُ بِرَحْمَةٍ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمْ وَلَا أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ ٤٩ وَأَصْحَابُ النَّارِ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَنْ أَفِضُوا عَلَيْنَا مِنَ الْمَاءِ أَوْ مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَهُمَا عَلَى الْكَافِرِينَ ٥٠ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ نَهْوًا وَلِعِبَاءَ وَعَزَّتْهُمْ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فَالْيَوْمَ نَنسِيهِمْ كَمَا نَسُوا لِقَاءَ يَوْمِهِمْ هَذَا وَمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ٥١

49- ‘Allah onlara cenneti vermez diye yemin ettikleriniz de bu cennettekiler miydi?’ derler. Onlara seslenilir, ‘Korkmanız için bir sebep yok ve tasalanmanız da gerekmez, siz de girin cennete!’

50- Cehennemdekiler ise, ‘Suyunuzdan veya Allah’ın size verdiği içeceklerden bizden tarafa da akıtsanız’ diye ümitsizce cennetliklere seslenirler. Cennettekiler, ‘Allah kesinlikle bu ikisini kâfirlere haram kıldı’ derler.

51- Cehennemlikleri dünya hayatı aldattı, dinlerini oyun ve eğlence edindiler. Bu günleriyle yüz yüze geleceklerini ihmal ettikleri gibi, artık biz de bu gün onları rahmetimizden uzak tutarız. Onlar âyetlerimizi hor görmekteydiler.

وَلَقَدْ جِئْنَاهُمْ بِكِتَابٍ فَصَّلْنَاهُ عَلَىٰ عِلْمٍ هُدًى وَرَحْمَةً
لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾ هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا تَأْوِيلَهُ يَوْمَ يَأْتِي تَأْوِيلَهُ
يَقُولُ الَّذِينَ نَسُوهُ مِنْ قَبْلُ قَدْ جَاءَتْ رُسُلًا بِرَبِّنَا بِالْحَقِّ فَهَلْ
لَنَا مِنْ شُفَعَاءَ فَيَشْفَعُوا لَنَا أَوْ نُرَدُّ فَنَعْمَلْ غَيْرَ الَّذِي كُنَّا
نَعْمَلُ قَدْ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَصَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٥٣﴾
إِنَّ رَبَّكُمْ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ
أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ يُغْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ
حَثِيثًا وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِهِ أَلَا لَهُ
الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٥٤﴾ اذْعُوا رَبَّكُمْ
تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿٥٥﴾ وَلَا تَفْسِدُوا فِي
الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا وَادْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ
قَرِيبٌ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٦﴾ وَهُوَ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَّاحَ بُشْرًا
بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ حَتَّىٰ إِذَا أَقْلَّتْ سَحَابًا ثِقَالًا سُقْنَاهُ لِبَلَدٍ
مَّيِّتٍ فَأَنْزَلْنَا بِهِ الْمَاءَ فَأَخْرَجْنَا بِهِ مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ
كَذَٰلِكَ نُخْرِجُ الْمَوْتَىٰ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٥٧﴾

54- Göklere ve yeryüzünü altı günde yaratan, elbette ki rabbiniz Allah'tır. Ayrıca O, varlık tasarımı denetlemekte, gece-gündüz döngüsünü de ke-sintisiz devam ettirmektedir. Güneş, ay ve yıldızlar, O'nun kesinleşmiş yasına göre size fayda sağlamaktadır. **Bunu çok iyi anlayın! Yaratma ve yasa-sını belirleme, O'na âittir.** Âlemlerin Rabbi olan Allah çok yücedir.

55- Rabbinize yalvararak, riyasız edepli bir şekilde duâ edin. O, aşırıya kaçanları kesinlikle sevmez,

56- Düzen sağlandıktan sonra, yaşadığınız yerlerde karga-şa ve yıkıma neden olmayın. Korkarak ve ümit ederek Allah'a duâ edin. **Kesinlikle Allah'ın bağışlaması, hakkıyla tövbe edip Allah'ın rızası peşinde olanlardır,**

52- Andolsun ki biz, iman edecek insanlara doğru yolu gösterip cennete ulaştıracak bir kitabı örnek ve delillerle ayrıntılı bir şekilde açıklayıp sunduk.

53- Artık o yobaz kâfirler iman etmek için bu müjde ve uyarıların gelip çatmasını bekliyorlar sadece. Kıyâmet günü gelip çatığında, gelmesinden önce o günü ihmal etmiş olanlar diyecekler ki: 'Andolsun ki rabbimizin resûlleri gerçeği getirmişler. Şimdi şefaathilerden bizim bağışlanmamıza veya yaptıklarımızdan başkasını yapmak için dünya hayatına döndürülmemize aracılık yapacak olan var mı?' Onlar kendilerine yazık etmişlerdir, uyurmakta oldukları şefaathiler de akıllarından uçup gider.

57- Yağmurlarının önünden bir müjde olarak rüzgârları gönderen de O'dur. Daha sonra yağmur yüklü bulutları kaldırıp çorak bir bölgeye taşırız. Ardından oraya yağmu-ru lütfumuzla yağdırırız, sonra da o yağmur suyuyla her türlü ürünü ortaya çıkarırız. Gerçeği görüp anlayın artık, ölüleri de benzer şekilde diril-teceğiz.

58- Rabbinin belirlediği şartlara göre, verimli toprakta yenilebilir hoş bitkiler, tuzlu kavruk toprakta ise yalnızca külfet yetişir. Yalnızca Allah'a minnet etsinler diye insanlara âyetlerimizi böyle tekrarlayıp duruyoruz.

59- Andolsun ki Nûh'u halkına resûl olarak göndermiştik. O da 'Ey halkım! Yalnızca Allah'a kulluk edin, O'ndan başka hiçbir ilâhınız yoktur. Aslında ben, kıyâmet gününün azâbına uğramanızdan korkuyorum' demişti.

60- Halkının yöneticileri, 'Hiç şüphesiz biz, senin alenen doğru yolun dışında olduğunu düşünüyoruz' demişlerdi.

61- Nûh demişti ki: 'Ey halkım! Ben doğru yoldan hiç çıkmış değilim, aksine ben Âlemlerin Rabbi'nin resûlüyüm.'

62- 'Ben, rabbimin size karşı verdiği görevi yapıyorum, size nasihat ediyorum ve sizin bilmediğiniz şeyleri de Allah'ın bildirmesiyle biliyorum.'

63- 'Merhamet edilesiniz diye, Allah'ın emirlerine uyup azâbından kaçınmanız konusunda sizi uyarmak için sizin aranızda bulunan bir adamla rabbinizden size öğüt gelmesine mi şaşırdınız?'

64- Ne var ki onu inkâr etmişlerdi. Bu yüzden biz de onu ve onunla birlikte gemide olanları kurtarmış, âyetlerimizi inkâr edenleri de suda boğmuştuk. Çünkü onlar gerçeği görmeyen insanlardı.

وَالْبَلَدُ الطَّيِّبُ يَخْرُجُ نَبَاتُهُ بِإِذْنِ رَبِّهِ وَالَّذِي خَبِثَ لَا يَخْرُجُ
إِلَّا نَكِيدًا كَذَلِكَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَشْكُرُونَ
﴿٥٨﴾ لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَى قَوْمِهِ فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا
لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ
﴿٥٩﴾ قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرِيكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٦٠﴾ قَالَ
يَا قَوْمِ لَيْسَ بِي ضَلَالَةٌ وَلَكِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ
﴿٦١﴾ أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَأَنْصَحْ لَكُمْ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا
لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٢﴾ أَوْعَجِبْتُمْ أَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ
عَلَى رَجُلٍ مِنْكُمْ لِيُنذِرَكُمْ وَلِتَتَّقُوا وَلَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ
﴿٦٣﴾ فَكَذَّبُوهُ فَأَنْجَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ فِي الْفُلْكِ وَأَغْرَقْنَا
الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا عَمِينَ ﴿٦٤﴾ وَإِلَى
عَادِ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ
غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٦٥﴾ قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ إِنَّا
لَنَرِيكَ فِي سَفَاهَةٍ وَإِنَّا لَنَنْظُنُّكَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٦٦﴾ قَالَ يَا
قَوْمِ لَيْسَ بِي سَفَاهَةٌ وَلَكِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٧﴾

65- Âd halkına da kendilerinin çok iyi tanıdığı ve güvendiği Hûd'u resûl olarak göndermiştik. Hûd, 'Ey halkım! Yalnızca Allah'a kulluk edin, O'ndan başka hiçbir ilâhınız yoktur. Yoksa O'nun azâbından hiç korkmuyor musunuz?' demişti.

66- Halkından inkâr eden yöneticileri, 'Kesinlikle biz senin hayal dünyasında yaşayan bir bunak olduğunu düşünüyoruz, ayrıca biz senin yalancılardan biri olduğundan da şüpheleniyoruz' demişlerdi.

67- Hûd demişti ki: 'Ey halkım! Ben hayâl dünyasında yaşayan bir bunak hiç değilim, aksine ben Âlemlerin Rabbi'nin resûlüyüm.'

أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَأَنَا لَكُمْ نَاصِحٌ أَمِينٌ ﴿٦٨﴾
 أَوْعَجِبْتُمْ أَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَلَى رَجُلٍ
 مِنْكُمْ لِيُنذِرَكُمْ وَأَذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ
 بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ وَزَادَكُمْ فِي الْخَلْقِ بَضْطَةً فَأَذْكُرُوا آلَاءَ
 اللَّهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٦٩﴾ قَالُوا أَجِئْتَنَا لِنَعْبُدَ اللَّهَ وَحْدَهُ
 وَنَذَرَ مَا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ
 مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٧٠﴾ قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ
 رِجْسٌ وَغَضَبٌ أَتُجَادِلُونَنِي فِي أَسْمَاءٍ سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ
 وَآبَاؤُكُمْ مَا نَزَّلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ فَانْتَظِرُوا إِنِّي
 مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ ﴿٧١﴾ فَأَنْجَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ
 بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَقَطَعْنَا دَابِرَ الَّذِينَ كَذَبُوا بِآيَاتِنَا وَمَا
 كَانُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٧٢﴾ وَإِلَى ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا قَالَ يَا قَوْمِ
 اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ قَدْ جَاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ
 مِنْ رَبِّكُمْ هَذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةٌ فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِي
 أَرْضِ اللَّهِ وَلَا تَمْسُوهَا بِسَوْءٍ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابُ أَلِيمٍ ﴿٧٣﴾

68- ‘Rabbimin size karşı verdiği görevi yapıyorum ve ben özü sözü doğru, öğüt veren biriyim.’

69- ‘Sizi uyarmak için sizin aranızda bulunan bir adamla rabbinizden size öğüt gelmesine mi şaşırdınız? Hatırlayın ki O, Nûh halkından sonra onların yerine sizi sorumlu nesiller olarak meydana getirmişti ve bedenî kuvvet ve yeteneğinizi de arttırmıştı. Bu yüzden Allah’ın size olan nimetlerini hatırlayıp yalnızca O’na kulluk yapın ki arzuladığınız başarıya ulaşabilesiniz.’

70- İnkâr eden yöneticiler, ‘Sen bize yalnızca Allah’a kulluk edelim ve atalarımızın taptıklarını ortada bırakalım diye mi

geldin? İddianda samimiysen hadi bizi korkuttuğun azâbı getir bize’ demişlerdi.

71- Hûd, ‘Rabbinizden payınıza azap ve öfke düştü. Siz, Allah’ın onlarla ilgili hiçbir delil indirmedigi yalnızca sizin ve atalarınızın ilâh diye uydurduğu isimler hakkında benimle mi tartışıyorsunuz? Öyleyse başınıza gelecek azâbı bekleyin, aslında ben de sizinle bekleyen biriyim’ demişti.

72- Ardından da Hûd’u ve beraberindeki iman edenleri gösterdiğimiz doğru yolda oldukları için kurtarmış, âyetlerimizi inkâr edip inanmayanların da kökünü kazımiştık.

73- Semûd halkına da kendilerinin çok iyi tanıdığı ve güvendiği Sâlih’i resûl olarak göndermiştik. Salih, ‘Ey halkım! Yalnızca Allah’a kulluk edin, O’ndan başka hiçbir ilâhınız yoktur. Rabbinizden size kesin bir kanıt da gelmiştir. Allah bu dişi deveyi size bir mûcize olarak yarattı. Bu yüzden onu kendi hâline bırakın, Allah’ın yarattığı yeryüzünde yayılsın. Sakın başına bir kötülük getirmeyin. Yoksa çok şiddetli bir azâba uğrarsınız’ demişti.

74- ‘Hatırlayın ki Âd’dan sonra onların yerine sizi sorumlu nesiller olarak meydana getirmişti ve kışın ovalarında inşa ettiğiniz köşklerde, yazın yaylalarında taş yontarak yaptığınız evlerde yaşayacağınız bir yere yerleştirmişti sizi. Bu yüzden Allah’ın size olan nimetlerini hatırlayıp yalnızca O’na kulluk edin, yaşadığınız yerlerde soysuzlaşıp da kargaşa ve yıkıma neden olmayın.’

75- Halkının kasıntı yöneticileri, alt tabakadan îman etmiş olanlara alayla, ‘Sâlih’in, rabbi tarafından gönderildiğini biliyor musunuz?’ demişlerdi. Alt tabakadan olanlar da ‘Aslında biliyoruz, onunla gönderilene de îman ediyoruz’ demişlerdi.

76- Kasıntı yöneticiler ise, ‘Biz de sizin îman ettiklerinizi tamamen inkâr ediyoruz’ demişlerdi.

77- Ardından da rablerinin emriyle inatlaşarak dışı deveyi ayağını kesip yere düşürerek boğazlamışlar ve ‘Ey Sâlih! Resûllerden biriysen, hadi bizi korkuttuğun o azâbı getir bize’ demişlerdi.

78- Sonrasında yerleri sarsan bir nâra yakalayiverdi de on-

وَاذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ عَادٍ وَبَوَّأَكُمْ فِي الْأَرْضِ تَتَّخِذُونَ مِنْ سُھُولِهَا قُصُورًا وَتَنْجِتُونَ الْجِبَالَ بُيُوتًا فَاذْكُرُوا آيَاءَ اللَّهِ وَلَا تَعْتُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٧٤﴾ قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لِلَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا لِمَنْ آمَنَ مِنْهُمْ أَتَعْلَمُونَ أَنَّ صَالِحًا مُرْسَلٌ مِنْ رَبِّهِ قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلَ بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿٧٥﴾ قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا بِالَّذِي آمَنْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ﴿٧٦﴾ فَعَقَرُوا النَّاقَةَ وَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ وَقَالُوا يَا صَالِحُ ائْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٧٧﴾ فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَاثِمِينَ ﴿٧٨﴾ فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَا قَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رَسُولًا مِنْ رَبِّي وَنَصَحْتُ لَكُمْ وَلَكِنْ لَا تُحِبُّونَ النَّاصِحِينَ ﴿٧٩﴾ وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿٨٠﴾ إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ النِّسَاءِ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ ﴿٨١﴾

ları, tek bir söz söyleyemeden hemen kaskatı kesilivermişlerdi yaşadıkları yerde.

79- Olanlardan sonra Sâlih onlardan uzaklaşıp, ‘Ey halkım! Andolsun ki rabbimin size karşı verdiği görevi yerine getirdim ve size nasihatte bulundum ama siz, iyiliğinize olanı söyleyenleri sevmiyorsunuz’ demişti.

80- Lût’u da resûl olarak göndermiştik. Bir vakit Lut, halkına demişti ki: ‘Sizden önceki toplumlardan hiç kimsenin yapmadığı iğrençliği mi yapıyorsunuz?’

81- ‘Siz kadınları bırakıp da akılsızca bilinçsiz bir halde erkeklere gidiyorsunuz. Kesinlikle siz, bilinçsizce davranışlarda bulunan insanlarsınız.’

وَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَخْرِجُوهُمْ مِنْ
 قَرْيَتِكُمْ ۚ إِنَّهُمْ أَنْاسٌ يَتَطَهَّرُونَ ﴿٨٢﴾ فَأَنْجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ
 إِلَّا امْرَأَتَهُ ۚ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ ﴿٨٣﴾ وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ
 مَطَرًا ۖ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ ﴿٨٤﴾
 وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا ۖ قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا
 لَكُمْ مِنْ إِلَهِ غَيْرُهُ ۖ قَدْ جَاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ
 فَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ
 أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا
 ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٨٥﴾ وَلَا
 تَقْعُدُوا بِكُلِّ صِرَاطٍ تُوعِدُونَ وَتَصُدُّونَ عَنْ
 سَبِيلِ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِهِ وَتَبْغُونَهَا عِوَجًا ۚ وَاذْكُرُوا إِذْ
 كُنْتُمْ قَلِيلًا فَكَثَّرَكُمْ ۚ وَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ
 عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿٨٦﴾ وَإِنْ كَانَ طَائِفَةٌ مِنْكُمْ
 آمَنُوا بِالَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ وَطَائِفَةٌ لَمْ يُؤْمِنُوا فَاصْبِرُوا
 حَتَّىٰ يَحْكُمَ اللَّهُ بَيْنَنَا وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿٨٧﴾

82- Ama halkının cevabı alaylı bir şekilde, ‘Onları şehrinizden çıkarın. Çünkü bunlar tertemiz lekesiz insanlar!’ demekten başka bir şey değildi.

83- Böylece onu ve karısının hâricinde âilesini kurtarmıştık. Karısı, yerle bir edilenlerden biri olmuştu,

84- Yağmur gibi bela yağdırmıştık onların üstlerine. Ey âdemoğlu! Cehennemliklerin sonunun nasıl olduğuna dikkat et artık!

85- Medyenê de kendilerinin çok iyi tanıdığı ve güvendiği Şuayb’ı resûl olarak göndermiştik. Şuayb demişti ki: ‘Ey halkım! Yalnızca Allah’a kulluk edin, O’ndan başka hiçbir

ilâhınız yoktur. Rabbinizden size kesin bir kanıt olarak mucize de geldi. Bu yüzden ölçme ve tartma işini tam yapın, insanların eşyalarının değerini düşürmeyin ve düzen sağlandıktan sonra, yaşadığınız yerlerde kargaşa ve yıkıma neden olmayın. Sözlerime inanırsanız sizin için en iyisi bunlardır.’

86- ‘Her fırsatta türlü türlü tehditler savurarak, O’na îman edenleri Allah’ın yolundan uzaklaştırmayın ve o yolu tutarsız göstermeyi amaçlamayın. Hatırlayın! Önemsiz birkaç kişiydiniz de sonrasında Allah sizi saygı duyulan bir topluluk hâline getirdi. Yalnızca O’na kulluk yapın, kargaşa ve yıkıma neden olanların sonu nasıl olmuş, düşünüp anlamaya çalışın.’

87- ‘Şâyet sizin bir kısmınız gönderilmiş olduğum gerçeğe inanmış, bir kısmınız da inanamamışsa bu durumda, Allah aramızda hüküm verinceye kadar bekleyin. O en mükelmel hüküm verendir.’

88- Halkından kasıntı yöneticiler, ‘Ey Şuayb! Ya seni sana inananlarla birlikte şehrimizden tamamen kovacağız ya da hep birlikte dinimize döneceksiniz’ demişlerdi. Şuayb demişti ki: ‘Ya bunu hiç istemişsek!’

89- ‘Allah bizi onun şerrinden kurtardıktan sonra, şâyet dininize dönersek, Allah adına yalan uydurmuş oluruz. Rabbimiz Allah’ın dilemesi hâricinde inancınıza dönmemiz mümkün değildir. Rabbimiz her an her şeyden haberdardır. Biz yalnızca Allah’a güvenip sığınırız. Rabbimiz! Halkımızla bizim aramızda en uygun hükmü ver! Sen en mükemmel hüküm verensin!’

90- Halkından inkâr eden yöneticiler, ‘Şâyet Şuayb’e uyarmanız, bu durumda kesinlikle doğru yolu kaybedersiniz’ demişlerdi.

91- Sonrasında yerleri sarsan bir nâra yakalayiverdi de onları, tek bir söz söyleyemeden hemen kaskatı kesilivermişlerdi yaşadıkları yerde,

92- Şuayb’i inkâr edenler sanki hiç yaşamamışlardı orada. Şuayb’i inkâr edenler, onları doğru yolu kaybedenler.

93- Olanlardan sonra Şuayb onlardan uzaklaşıp, ‘Ey halkım!

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لَنُخْرِجَنَّكَ يَا شُعَيْبُ
وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَكَ مِنْ قَرْيَتِنَا أَوْ لَتَعُوْدُنَّ فِي مِلَّتِنَا قَالَ أَوَلَوْ
كُنَّا كَارِهِينَ ﴿٨٨﴾ قَدْ افْتَرَيْنَا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا إِنْ عُدْنَا
فِي مِلَّتِكُمْ بَعْدَ إِذْ نَجَّيْنَا اللَّهُ مِنْهَا وَمَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَعُوْدَ
فِيهَا إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّنَا وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا عَلَى
اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبُّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ وَأَنْتَ خَيْرُ
الْفَاتِحِينَ ﴿٨٩﴾ وَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لَئِنْ اتَّبَعْتُمْ
شُعَيْبًا إِنَّكُمْ إِذًا لَخَاسِرُونَ ﴿٩٠﴾ فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا
فِي دَارِهِمْ جَاثِمِينَ ﴿٩١﴾ الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا كَأَنْ لَمْ يَغْنَوْا
فِيهَا الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا كَأَنَّهُمُ الْخَاسِرِينَ ﴿٩٢﴾ فَتَوَلَّى
عَنْهُمْ وَقَالَ يَا قَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَنَصَحْتُ لَكُمْ
فَكَيْفَ أَسَى عَلَى قَوْمٍ كَافِرِينَ ﴿٩٣﴾ وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِنْ
نَبِيٍّ إِلَّا أَخَذْنَا أَهْلَهَا بِالْبَأْسَاءِ وَالصَّرَاءِ لَعَلَّهُمْ يَضَّرَّعُونَ ﴿٩٤﴾
ثُمَّ بَدَّلْنَا مَكَانَ السَّيِّئَةِ الْحَسَنَةَ حَتَّى عَفَوْا وَقَالُوا قَدْ مَسَّ
آبَاءَنَا الصَّرَاءُ وَالسَّرَاءُ فَأَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٩٥﴾

Andolsun ki rabbimin size karşı verdiği görevi yerine getirdim ve size nasihatte bulundum ama kâfir insanlara da nasıl üzüleyim ki?’ demişti.

94- Biz nebî gönderdiğimiz şehirlerin istisnasız hepsinde de kibirlerinden kurtulup nebîye tâbi olsunlar diye halkı yoksulluk ve ızdıraplarla zorlamıştık.

95- İtaatsizliğin devamında ise yoksulluk ve ızdırap yerine mal ve nüfusça çoğalana kadar sağlık ve zenginlik vermiştik. Onlar da ‘Atalarımızın da kötü ve iyi günleri olmuştu’ demişlerdi. Sonrasında korkunç azabımız hiç ummadıkları bir anda ansızın yakalamıştı onları.

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ
 مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَلَكِن كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُم بِمَا
 كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٩٦﴾ أَفَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ أَنْ يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا
 بَيَاتًا وَهُمْ نَائِمُونَ ﴿٩٧﴾ أَوَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ أَنْ يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا
 ضُحًى وَهُمْ يُلْعَبُونَ ﴿٩٨﴾ أَفَأَمِنُوا مَكْرَ اللَّهِ فَلَا يَأْمَنُ مَكْرَ
 اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٩٩﴾ أَوَلَمْ يَهْدِ لِلَّذِينَ يَرِثُونَ
 الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ أَهْلِهَا أَنْ لَوْ نَشَاءُ أَصْبَأْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ
 وَنَطْبَعُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ﴿١٠٠﴾ تِلْكَ الْقُرَىٰ
 نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِهَا وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ
 فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِمَا كَذَّبُوا مِنْ قَبْلُ كَذَلِكَ يَطْبَعُ
 اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِ الْكَافِرِينَ ﴿١٠١﴾ وَمَا وَجَدْنَا لِأَكْثَرِهِمْ
 مِنْ عَهْدٍ وَإِنْ وَجَدْنَا أَكْثَرَهُمْ لَفَاسِقِينَ ﴿١٠٢﴾ ثُمَّ بَعَثْنَا
 مِنْ بَعْدِهِم مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَظَلَمُوا
 بِهَا فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٠٣﴾ وَقَالَ
 مُوسَىٰ يَا فِرْعَوْنُ إِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٠٤﴾

düzeninden kurtulabilecekleri-
 ne güvenirler.

100- Dileseydik günahlarından dolayı kendilerini de azâbımıza uğratacağımızı, bizim koyduğumuz kanuna göre inkârda haddi aşanların bilinçlerinin inkârı huy edinir hale geldiğini ve bu yüzden bu bölgenin eski sahiplerinin gerçeği duymadıkları, onlardan sonra buraya yerleşip faydalananlara hiç mi belli olmadı?

101- Ey ümmî nebî! Sana anlattıklarımız, bu şehirlerin başlarına gelenlerin bir kısmıdır. Andolsun ki resûlleri onlara çok açık kanıtlar ve mucizeler getirmişlerdi. Öteden beri ısrarla inkâr etmeleri sebebiyle onların artık inanmaları mümkün değildi. Allah'ın koyduğu kanuna göre, inkârda haddi aşan kâfirlerin bilinçleri inkârı huy edinir hale gelmektedir böylece.

102- İnsanların çoğunun, 'Yalnızca Allah'a kulluk yapma' konusunda sözlerini tutmadıklarını gördük. Hiç şüphesiz çoğunun günahıta ısrarcı olduklarını da gördük.

96- Şayet o şehirlerin halkı iman etselerdi, Allah'ın emirlerine uyup azâbından kaçınırsalardı, kesinlikle onları nimetlere boğardık. Fakat onlar, resûlleri inkâr ettiler. Sonrasında da işlemekte oldukları günahlardan dolayı onları azâbımıza uğrattık.

97- Yoksa o şehirlerin halkı, azâbımızın gece uykularındayken gelmeyeceğine mi güvenmişler?

98- Ya da o şehirlerin halkı, azâbımızın kuşluk vakti oyalanırken gelmeyeceğine mi güvenmişler?

99- Yoksa onlar Allah'ın düzeninden kurtulabileceklerine mi güveniyorlar? Yalnızca doğru yolu kaybeden insanlar Allah'ın

103- Sonra da önceki resûllerin ardından Mûsâ'yı mucizeleri-mizle Firavun'a ve onun danış-manlarına gönderdik. Ne var ki onlar mucizeleri inkâr ettiler. Ey âdemoğlu! Kargaşa ve yıkıma neden olanların sonunun nasıl olduğuna dikkat et artık!

104- Mûsa dedi ki: 'Ey Firavun! Elbette ki ben Âlemlerin Rabbi tarafından gönderilen bir resûlüm,'

105- ‘Bana yakışan da Allah adına yalnızca doğruyu söylemektir. Rabbinizden size kesin bir kanıt olarak mucize getirdim. Bu yüzden, benimle gitmeleri için İsrâiloğulları’nı serbest bırak’

106- Firavun, ‘Eğer mucize getirdiğin iddiasında samimiysen hadi onu bize arz et’ dedi.

107- Bunun üzerine Mûsa âsânı yere bıraktı, nihâyetinde o alenen dev bir yılanı dönüştü,

108- Elini açığa çıkardığında ise nihâyetinde o bakanların gözlerini alan bir parlaklığa dönüştü.

109- Firavun’un ırkından olan danışmanlar dediler ki: ‘Hiç şüphesiz bu çok mahir bir sihirbaz,’

110- ‘Sizi yerinizden etmek istiyor’. Bunun üzerine Firavun, ‘Ne tavsiye ediyorsunuz’ dedi.

111- Danışmanlar dediler ki: ‘Onu ve kardeşini beklet, görevlileri de şehirlere seferber et,’

112- ‘Bütün mâhir sihirbazları sana getirsinler.’

113- Sihirbazlar Firavun’un meclisine geldiklerinde, ‘Şâyet biz kazanırsak, bize bir ödül var mı?’ dediler.

114- Firavun, ‘Evet, hem ödül alacaksınız hem de siz mâiye-time gireceksiniz’ dedi.

115- Sihirbazlar, ‘Ey Mûsa! Sen mi becerilerini göstereceksin, yoksa biz göstermeye başlayalım mı?’ dediler.

حَقِيقٌ عَلَىٰ أَن لَّا أَقُولَ عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقُّ قَدْ جِئْتُكُمْ بِبَيِّنَةٍ
مِّن رَّبِّكُمْ فَأَرْسِلْ مَعِيَ بَنِي إِسْرَءِيلَ ۖ قَالَ إِن كُنتَ
جِئْتَ بِآيَةٍ فَأْتِ بِهَا إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ۖ فَالْقَى
عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُّسِينٌ ۖ وَنَزَعَ يَدَهُ فَإِذَا هِيَ بَيْضَاءُ
لِّلنَّاطِرِينَ ۚ قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ إِنَّ هَذَا لَسَاحِرٌ عَلِيمٌ
يُرِيدُ أَن يُخْرِجَ حُكْمَكَ مِنْ أَرْضِكَ فَمَاذَا تَأْمُرُونَ ۚ
قَالُوا أَرْجِهْ وَأَخَاهُ وَأَرْسِلْ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ ۖ يَا تُوَكَّ
بِكُلِّ سَاحِرٍ عَلِيمٍ ۚ وَجَاءَ السَّحَرَةُ فِرْعَوْنَ قَالُوا إِنَّ لَنَا
لَأَجْرًا إِن كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ ۚ قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ لَمِنَ
الْمُقَرَّبِينَ ۚ قَالُوا يَا مُوسَىٰ إِنَّمَا أَن تُلْقِيَ وَإِنَّا أَن نَكُونُ
نَحْنُ الْمُثْلِقِينَ ۚ قَالَ أَلْقُوا فَلَمَّا أَلْقَوْا سَحَرُوا أَعْيُنَ
النَّاسِ وَاسْتَزْهَبُوهُمْ وَجَاءُوا بِسِحْرِ عَظِيمٍ ۚ وَأَوْحَيْنَا
إِلَىٰ مُوسَىٰ أَن الْقِ عَصَاكَ فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ۚ
فَوَقَعَ الْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۚ فغُلِبُوا هُنَالِكَ
وَانْقَلَبُوا صَاغِرِينَ ۚ وَأَلْقَى السَّحَرَةُ سَاجِدِينَ ۚ

116- Mûsa, ‘Siz hünerinizi gösterin’ dedi. Bunun üzerine onlar insanların gözlerini boyadılar, ortaya koydukları etkileyici göz boyamayla insanları dehşete düşürdüler.

117- Biz de Mûsa’ya, ‘Âsânı bırak’ diye vahyettik. Nihâyet o dev bir yılanı dönüşüp onların uydurdukları sihri ve sihir âletlerini çabucak yutup yok etti.

118- Böylelikle gerçek ortaya çıkmış ve de onların uğraşmakta oldukları şeyler yok olmuştu.

119- Bu şekilde yenilip orada küçük düşmüş olsalar da,

120- Sihirbazlar, hızla secdeye kapanıp,

قَالُوا أَمَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ۝ رَبِّ مُوسَى وَهَارُونَ ۝ قَالَ فِرْعَوْنُ اأَمْنْتُمْ بِهِ قَبْلَ أَنْ أَدْنَ لَكُمْ إِنَّ هَذَا لَمَكْرٌ مَكْرَتُمُوهُ فِي الْمَدِينَةِ لِتُخْرِجُوا مِنْهَا أَهْلَهَا فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ۝ لَا قُطْعَنَ أَيْدِيكُمْ وَأَرْجُلُكُمْ مِنْ خِلَافِ ثُمَّ لَا صِلَابَنَّاكُمْ أَجْمَعِينَ ۝ قَالُوا إِنَّا إِلَى رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ ۝ وَمَا تَنْقِمُ مِنَّا إِلَّا أَنْ آمَنَّا بِآيَاتِ رَبِّنَا لَمَّا جَاءَتْنا رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَتَوَفَّنَا مُسْلِمِينَ ۝ وَقَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ أَتَذَرُ مُوسَى وَقَوْمَهُ لِيُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَيَذَرَكَ وَالْهَتَكَ قَالَ سَنُقَتِّلُ أَبْنَاءَهُمْ وَنَسْتَحْيِي نِسَاءَهُمْ وَإِنَّا فَوْقَهُمْ قَاهِرُونَ ۝ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ اسْتَعِينُوا بِاللَّهِ وَاصْبِرُوا إِنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ يُورِثُهَا مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ۝ قَالُوا أُوذِينَا مِنْ قَبْلِ أَنْ تَأْتِيَنَا وَمِنْ بَعْدِ مَا جِئْتَنَا قَالَ عَسَى رَبُّكُمْ أَنْ يُهْلِكَ عَدُوَّكُمْ وَيَسْتَخْلِفَكُمْ فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ۝ وَلَقَدْ أَخَذْنَا آلَ فِرْعَوْنَ بِالسِّنِينَ وَنَقْصٍ مِنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَذْكُرُونَ ۝

121- ‘Âlemlerin Rabbi’ne îman ettik’ dediler,

122- ‘Mûsa ve Hârûn’un rabbine.’

123- Firavun da dedi ki: ‘Ben size izin vermeden O’na îman mı ettiniz? Hiç şüphesiz ki bu hareketiniz, bu şehrin sakinlerini yerinden etmek için bu alana gelmeden önce şehirde tasarladığınız bir hiledir. Fakat bunun bedelini yakında anlayacaksınız,’

124- ‘Kesinlikle ellerinizi ve ayaklarınızı çaprazlama kestireceğim, sonra da hepinizi parça parça asıp sallandıracağım.’

125- Sihirbazlar dediler ki: ‘Sorgulanmak için rabbimizin huzuruna döndürüleceğiz,’

126- ‘Senin hıncını bizden çıkarman ise yalnızca doğruluğu bize belli olan rabbimizin âyetlerine îman etmemizden dolayıdır. Rabbimiz, sabrımızı arttır, Müslüman olarak bizi vefât ettir.’

127- Firavun’un ırkından olan danışmanlar, ‘Bu topraklarda kargaşa ve yıkıma neden olsunlar, seni ve ilâhlarını orta yerde bıraksınlar diye Mûsa ve halkını kendi hallerine mi bırakıyorsunuz?’ dediler. Firavun, ‘Yine oğullarını öldürür, kadınlarını hayatta bırakırız. Her hâlükarda onları buyruğumuz altında tutarız’ dedi.

128- Mûsa da halkına, ‘Allah’tan yardım isteyin ve sebat edin. Hiç şüphesiz ki bu topraklar Allah’a âittir. O, belirli kıstaslara göre kullarını oraya yerleştirip hak sahibi yapar. Mutlu son, Allah’ın emirlerine uyup azâbından kaçınanlarındır’ dedi.

129- Halkı ise Mûsa’ya, ‘Sen bize gelmeden önce de sen resûl olarak geldikten sonra da eziyetlere uğradık’ dediler. Mûsa, ‘Belki de rabbiniz, düşmanınızı yok edip bu toprakların egemenliğini size bırakmak için belâya sabır ve nimete şükür konusunda nasıl davrandığınızı ortaya çıkarıyor’ dedi.

130- Andolsun ki Firavun’un ırkını, olan biteni gözden geçirsınler diye yıllarca kıtlık ve kuraklık içinde bıraktık.

فَإِذَا جَاءَتْهُمْ الْحَسَنَةُ قَالُوا لَنَا هَذِهِ وَإِنْ تُصِيبْهُمْ سَيِّئَةٌ يَطَّيَّرُوا بِمُوسَى وَمَنْ مَعَهُ ۗ أَلَا إِنَّمَا طَائِرُهُمْ عِنْدَ اللَّهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٣١﴾ وَقَالُوا مَهْمَا تَأْتِنَا بِهِ مِنْ آيَةٍ لِّتَسْحَرَنَا بِهَا فَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿١٣٢﴾ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الطُّوفَانَ وَالْجَرَادَ وَالْقُمَّلَ وَالضَّفَادِعَ وَالدَّمَ آيَاتٍ مُّفَصَّلَاتٍ فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُّجْرِمِينَ ﴿١٣٣﴾ وَلَمَّا وَقَعَ عَلَيْهِمُ الرِّجْزُ قَالُوا يَا مُوسَى ادْعُ لَنَا رَبَّكَ ۖ بِمَا عَهِدَ عِنْدَكَ لِيَنْزِلَ عَلَيْنَا ۚ لَنْؤْمِنَ لَكَ وَلْنُرْسِلَنَّ مَعَكَ بَنِي إِسْرَءِيلَ ﴿١٣٤﴾ فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمْ الرِّجْزَ إِلَى آجَلٍ هُمْ بِالْغُيُوبَةِ إِذَا هُمْ يَنْكُثُونَ ﴿١٣٥﴾ فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ بِآيَاتِنَا ۚ وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ﴿١٣٦﴾ وَأَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذِينَ كَانُوا يُسْتَضْعَفُونَ مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَمَعَارِبَهَا الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ الْحُسْنَىٰ عَلَىٰ بَنِي إِسْرَءِيلَ بِمَا صَبَرُوا وَدَمَرْنَا مَا كَانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَقَوْمُهُ وَمَا كَانُوا يَعْرِشُونَ ﴿١٣٧﴾

131- Nihâyet onlara bolluk ve bereket geldiğinde, ‘Bizim hak ettiğimiz işte budur’ derlerdi. Başlarına darlık ve kuraklık gelirse Mûsâ ve onunla birlikte îman edenlerin uğursuzluğu olarak görürlerdi. Bunu çok iyi anlayın! Başlarına gelen uğursuzluklar sadece Allah’ın değerlendirmesine göredir. Fakat insanların çoğu bunu anlamıyor.

132- Firavun’un ırkından olanlar, ‘Kendisiyle bizim gözümüzü boyamak için her ne mucize getirirsen getir ama biz sana îman edecek değiliz’ demişlerdi.

133- Buna rağmen biz mucize oldukları alenen belli olan su taşkınlarını, çekirge sürülerini, haşereleri, kurbağaları ve kanı saldık üzerlerine. Fakat onlar kibirlendiler ve cehennemlik insanlar oldular.

134- Allah’ın cezasına uğradıkça onlar, ‘Ey Mûsâ! Nübüvvetinin hatırına bizim için rabbine duâ et, şâyet üzerimizden bu cezâyı kaldırırsan, andolsun ki kesinlikle sana îman eder ve

İsrâiloğulları’nı da seninle beraber kesinlikle göndeririz’ diyorlardı,

135- Fakat biz onlardan cezâyı sınırlı bir süre kaldırır kaldırmaz yeminlerini bozuyorlardı.

136- Bu yüzden onları azâbımıza uğrattık. Mucizelerimizi inkâr edip gerçeklerden habersiz kaldıkları için onları denizde boğduk.

137- Ezilen müminleri de doğusu ve batısıyla nimetlerini bollaştırdığımız o topraklara yerleştirip hak sahibi yaptık. Rabbinin İsrâiloğulları’na olan vaadi **mutlu son, sebat etmelerinden dolayı gerçekleşti**. Firavun ve ırkının yapmış oldukları yüksek binaları, gösterişli bahçeleri ise yerle bir ettik.

وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَآءِِلَ الْبَحْرَ فَأَتَوْا عَلَى قَوْمٍ يَعْكُفُونَ
 عَلَى أَصْنَامٍ لَهُمْ قَالُوا يَا مُوسَى اجْعَلْ لَنَا إِلَهًا كَمَا
 لَهُم آلِهَةٌ قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ ﴿١٣٨﴾ إِنَّ هَؤُلَاءِ مُتَّبِعُونَ
 مَا هُمْ فِيهِ وَبَاطِلٌ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٣٩﴾ قَالَ أَغَيْرَ اللَّهِ
 أَبْغِيكُمْ إِلَهًا وَهُوَ فَضْلُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿١٤٠﴾ وَإِذْ
 أَنْجَيْنَاكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَشُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ
 يُقْتَلُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَلِكُمْ
 بَلَاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿١٤١﴾ وَوَعَدْنَا مُوسَى ثَلَاثِينَ لَيْلَةً
 وَأَتَمَمْنَاهَا بِعَشْرِ فَنَمَّ مِيقَاتُ رَبِّهِ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً وَقَالَ
 مُوسَى لِأَخِيهِ هَارُونَ اخْلُفْنِي فِي قَوْمِي وَأَصْلِحْ وَلَا تَتَّبِعْ
 سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٤٢﴾ وَلَمَّا جَاءَ مُوسَى لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ
 رَبُّهُ قَالَ رَبِّ أَرِنِي أَنْظُرْ إِلَيْكَ قَالَ لَنْ تَرَانِي وَلَكِنْ
 أَنْظُرْ إِلَى الْجَبَلِ فَإِنِ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ فَسَوْفَ تَرَانِي فَلَمَّا
 تَجَلَّى رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا وَخَرَّ مُوسَى صَعِقًا فَلَمَّا
 أَفَاقَ قَالَ سُبْحَانَكَ تُبْتُ إِلَيْكَ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٤٣﴾

138- İsrâiloğulları'nı o denizden geçirdik. Daha sonra, kendilerine âit putlara tapınan bir topluluğa rastladılar. 'Ey Mûsâ! Onların ilâhları gibi bir ilâh edinme kolaylığı sağla bize' dediler. Mûsâ dedi ki: 'Gerçekten de siz rabbini tanımayan insanlarsınız,'

139- 'O putlara tapınanlar, tapındıklarıyla birlikte helâk olacaklar ve yapmakta olduklarının da bir değeri yoktur.'

140- 'Allah sizi çağdaşınız olan insanlardan üstün tutmuşken, sizin için Allah'tan başka bir ilâh, hiç ister miyim ben?' dedi, Mûsa.

141- Bir vakitler sizi, size aşağılayıcı bir cezâ uygulayan, doğduğunda oğullarınızı öldüren, kızlarınızı hayâtta bırakan Firavun'un ırkından kurtarmıştık. İşte bu kurtuluştta, rabbinizden size büyük bir lütuf vardı.

142- Daha sonra Mûsâ'nın otuz gün itikâfını kararlaştırdık, buna on gün daha ekledik ki rabbinin belirlediği süre kırk güne tamamlansın. Mûsâ kardeşi Hârûn'a, 'Halkıma karşı, beni temsil et, onları düzgün bir halde tut, kargaşa ve yıkıma neden olanların yoluna uyma' demişti.

143- Mûsâ belirlediğimiz yere gelip de Rabbi onunla konuşunca, 'Ey rabbim! Zâtını bana göster de seni göreyim' dedi. Allah buyurdu ki: "Sen beni aslâ göremezsin. Yine de şu dağa bak. Eğer yerinde durursa o vakit beni görürsün." Ardından da rabbi dağa tecelli edince hemen onu un ufak etti ve Mûsâ da bayılıp yere düştü. Daha sonra kendine gelir gelmez, 'Rabbim! Sen, her yönüyle mükemmel olansın! Sana tövbe ettim ve ben senin gözle görülmeyeceğine îman edenlerin ilkiyim' dedi.

144- Allah buyurdu ki: “Ey Mûsâ! Mutlak sûretle ben, vahyimi insanlara ulaştıracak ve kendisiyle konuşacağım kişi olarak çağdaşın olan insanların içinden seni seçtim. Artık sana verdiğim nübüvveti hakkıyla yerine getir ve minnet duyanlardan biri ol!”

145- “Biz Tevrat levhalarına dinen bilinmesi gereken bütün hükümleri yazdık ve her birini de tam olarak açıkladık. Hemen bunları kararlılıkla uygula. Halkına da bunları güzel bir şekilde uygulamalarını emret. Size, günahta ısrar edenlerin harabelerini de göstereceğim.”

146- Doğru olmadığı halde kendini herkesten üstün görenleri âyetlerimden uzak tutacağım. Onlar, her bir mûcizenin gücünü fark etseler de onlara inanmazlar. Şâyet doğru yolu görse, onu yol edinmezler. Yanlış yolu görürlerse oraya dalıverip giderler. Bunların böyle olmasının sebebi, onların âyetlerimizi inkâr edip gerçeklerden habersiz kalmalarıdır.

147- Âyetlerimizi ve âhirette sorgulanmak için huzurumuza çıkılacağı inkâr edenlerin bütün çabaları geçersizdir.

قَالَ يَا مُوسَى إِنِّي اصْطَفَيْتُكَ عَلَى النَّاسِ بِرِسَالَاتِي
وَبِكَلَامِي فَخُذْ مَا آتَيْتُكَ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ
﴿١٤٤﴾ وَكَتَبْنَا لَهُ فِي الْأَلْوَابِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَوْعِظَةً
وَتَفْصِيلًا لِكُلِّ شَيْءٍ فَخُذْهَا بِقُوَّةٍ وَأْمُرْ قَوْمَكَ يَأْخُذُوا
بِأَحْسَنِهَا سَأُرِيكُمْ دَارَ الْفَاسِقِينَ ﴿١٤٥﴾ سَاصْرِفْ عَنْ
آيَاتِي الَّذِينَ يَتَكَبَّرُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَإِنْ
يَرَوْا كُلَّ آيَةٍ لَا يُؤْمِنُوهَا وَإِنْ يَرَوْا سَبِيلَ الرُّشْدِ
لَا يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا وَإِنْ يَرَوْا سَبِيلَ الْغَيِّ يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا
ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ﴿١٤٦﴾
وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ
هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٧﴾ وَاتَّخَذَ قَوْمُ مُوسَى
مِنْ بَعْدِهِ مِنْ حُلِيِّهِمْ عِجْلًا جَسَدًا لَهُ خُورٌ أَلَمْ يَرَوْا أَنَّهُ
لَا يَكْلُمُهُمْ وَلَا يَهْدِيهِمْ سَبِيلًا اتَّخَذُوهُ وَكَانُوا ظَالِمِينَ
﴿١٤٨﴾ وَلَمَّا سَقَطَ فِي أَيْدِيهِمْ وَرَأَوْا أَنَّهُمْ قَدْ ضَلُّوا قَالُوا لَئِنْ لَمْ
يَرْحَمْنَا رَبُّنَا وَيَغْفِرْ لَنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿١٤٩﴾

Onlar sadece işleyip durdukları günahlardan dolayı cezalandırılırlar.

148- Mûsâ'nın halkı, onun ayrılışından sonra bir buzağı leşini ziynetleri olan altın-gümüşle kaplayıp böğürecekle hale getirdiler. Onun kendileriyle konuşmadığını ve kendilerine doğru yolu göstermediğini hiç mi düşünmediler? Onu ilâh edinerek kendilerine yazık etmişlerdi.

149- Doğru yoldan çıktıklarını anlayıp ölesiye pişman olduklarında ise, ‘Şâyet rabbimiz bize acımaz, bizi bağışlamazsa biz kesinlikle doğru yolu kaybedenlerden oluruz’ demişlerdi.

وَلَمَّا رَجَعَ مُوسَىٰ إِلَىٰ قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا قَالَ بِئْسَمَا خَلَفْتُمُونِي
 مِنْ بَعْدِي أَعَجِلْتُمْ أَمْرَ رَبِّكُمْ وَأَلْقَى الْأَلْوَاحَ وَأَخَذَ
 بِرَأْسِ أَخِيهِ يَجُرُّهُ إِلَيْهِ قَالَ ابْنُ أُمِّ إِبْرَاهِيمَ اسْتَضَعِفُونِي
 وَكَادُوا يَقْتُلُونَنِي فَلَا تُشْمِتْ بِيَ الْأَعْدَاءَ وَلَا تَجْعَلْنِي
 مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿١٥٠﴾ قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِأَخِي وَأَدْخِلْنَا
 فِي رَحْمَتِكَ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿١٥١﴾ إِنَّ الَّذِينَ اتَّخَذُوا
 الْعِجْلَ سَيِّئًا لَهُمْ غَضَبٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَذِلَّةٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
 وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُفْتَرِينَ ﴿١٥٢﴾ وَالَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ
 ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِهَا وَآمَنُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٥٣﴾
 وَلَمَّا سَكَتَ عَنْ مُوسَى الْغَضَبُ أَخَذَ الْأَلْوَاحَ وَفِي نُسْخَتِهَا
 هُدًى وَرَحْمَةٌ لِلَّذِينَ هُمْ لِأَبَائِهِمْ يَرْهَبُونَ ﴿١٥٤﴾ وَاخْتَارَ مُوسَىٰ
 قَوْمَهُ سَبْعِينَ رَجُلًا لِمِيقَاتِنَا فَلَمَّا أَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ قَالَ رَبِّ لَوْ
 شِئْتَ أَهْلَكْتَهُمْ مِنْ قَبْلُ وَإِنِّي أَتَهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ السُّفَهَاءُ
 مِنَّا إِنْ هِيَ إِلَّا فِتْنَتُكَ تُضِلُّ بِهَا مَنْ تَشَاءُ وَتَهْدِي مَنْ تَشَاءُ
 أَنْتَ وَلِيُّنَا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الْغَافِرِينَ ﴿١٥٥﴾

mahkûm edildiler. Allah adına yalan uyduranları böyle cezâlandırırız.

153- İşledikleri günahlardan sonra yaptıklarının ardından tövbe edip îman edenlere gelince, hiç şüphesiz ki rabbın bu davranışlarının sonrasında onlara karşı affedicidir, bağışlayıcıdır.

154- Mûsâ'nın öfkesi dinince yalnızca rablerinden çekinenlere doğru yolu gösterip cennete ulaştıracağı yazılı olan Tevrat levhalarını yerden aldı.

155- Mûsâ, bizimle buluşacağı yere halkından yetmiş kişi seçip gelmişti. Hemen de o şiddetli depremi yaşadıklarında Mûsâ dedi ki: 'Rabbim! Dileseydin onları ve beni daha önce helâk ederdin. İçimizdeki ahmakların yaptıklarından dolayı bizi mi helâk edeceksin? Bu yalnızca senin tarafından zorlu bir beladır, onunla, doğru yolun dışında kalmak isteyen doğru yolun dışında bırakırsın, doğru yolda olmak isteyen de doğru yolu gösterirsin. Sen koruyucumuzsun! Bu yüzden bizi bağışla, bize şefkat göster! En mükemmel bağışlayıcı sensin!'

150- Mûsâ, hiddetli ve kaygılı bir halde halkına döndüğünde, 'Benim arımdan bana ne kadar da kötü bir vekil olmuşsunuz, Rabbinizin emrini bu kadar çabuk mu terk ettiniz?' dedi. Tevrat levhalarını atıp kardeşini perçeminden tuttu, onu kendine doğru çekiyordu. Hârûn, 'Ey annemin oğlu! Halk beni itip kaktı ve neredeyse beni öldürüyorlardı. Sen de beni düşmanlarımın diline düşürüp bu günahkâr insanlarla bir tutma' dedi.

151- Mûsâ, 'Ey rabbim! Beni ve kardeşimi bağışla ve bizi rahmetine dâhil et. En çok acıyan sensin' dedi.

152- Gerçek şu ki buzağıyı ilâh edinenler âhirette rablerinin öfkesine uğrayacaklar, dünya hayâtında ise sürgün edilmeye

156- ‘Bize bu dünyada da âhîrette de hayırlardan pay ver. Tövbe ederek dönüp geldik sana.’ Allah buyurdu ki: “İnkârda ısrar edeni azâbıma uğrattım, bağışlamam ise her tövbe edeni kuşatmıştır. Bu yüzden Rahmetimi, âyetlerimize inanıp Müslüman olan, Allah’ın emirlerine uyup azâbından kaçınan ve zekât verenlere hasredeceğim yalnızca.”

157- Onlar, Tevrat ve İncil’e sahip olup onlarda belirgin özelliklerini buldukları **bu resûle, ümmî nebîye tâbi olurlar.** O ümmî nebî, ehl-i kitap-tan kendine tâbi olanlara İslâmî toplum kurallarını emreder, dînin onaylamadığı davranış-ları engeller. Onlara temiz hoş şeyleri helâl kılar, kötü zararlı davranışları da haram kılar. Sahip oldukları ağır yükümlülükleri ve tâbi oldukları katı kuralları onlardan kaldırır. Bu yüzden ehl-i kitaptan ümmî nebîye tâbi olanlar, ona îman edenler, ona kayıtsız şartsız yardım ederler ve onunla indirilen Kur’a’na da tâbi olurlar. İşte onlar arzuladıkları başa-riya ulaşanlardır.

وَ اكْتُبْ لَنَا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ إِنَّا هُنَا عَلَيْنَا قَالَ عَذَابِي أُصِيبُ بِهِ مَنْ أَشَاءُ وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ فَسَاكُنْهَا لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِنَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٥٦﴾ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ ۚ فَاَلَّذِينَ أَمْنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنْزِلَ مَعَهُ ۙ أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٥٧﴾ قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا ۚ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ ۚ فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ الَّذِي يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٥٨﴾ وَمِنْ قَوْمِ مُوسَىٰ أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ ﴿١٥٩﴾

158- Ey ümmî nebî! De ki: ‘Ey insanlar! Gerçekten de ben, göklerin ve yeryüzünün hükümrânlığı yalnızca kendisine âit olan, kendi zâtından başka ilâh olmayan, yaşatan ve öldüren Allah’ın resûlü olarak hepinize gönderildim. Bu yüzden Allah’ın birliğine îman edin, Allah’ın birliğine ve O’nun tüm vahyettiklerine îman eden bu resûle, ümmî nebîye de îman edin. Doğru yola ulaşmanız için ona tâbi olun.’

159- Mûsâ’nın halkı içinde de gerçeği gösteren ve o gerçekle adâleti gözetan, inanan bir topluluk vardı.

وَقَطَّعْنَاهُمْ اِثْنَتَى عَشْرَةَ اَسْبَاطًا اُمًّا وَاَوْحَيْنَا
 اِلَى مُوسَى اِذِ اسْتَسْقِيَهُ قَوْمُهُ اَنْ اَضْرِبَ بِعَصَاكَ
 الْحَجَرَ فَانْبَجَسَتْ مِنْهُ اِثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا قَدْ
 عَلِمَ كُلُّ اُنَاسٍ مَّشْرَبُهُمْ وَظَلَّلْنَا عَلَيْهِمُ الْغَمَامَ
 وَاَنْزَلْنَا عَلَيْهِمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوَى كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ
 مَا رَزَقْنَاكُمْ وَمَا ظَلَمُونَا وَلَكِنْ كَانُوا اَنْفُسَهُمْ
 يَظْلِمُونَ ﴿١٦١﴾ وَاِذْ قِيلَ لَهُمْ اَسْكُنُوا هَذِهِ الْقَرْيَةَ
 وَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ وَقُولُوا حِطَّةٌ وَادْخُلُوا
 الْبَابَ سُجَّدًا نَغْفِرْ لَكُمْ خَطِيَاَتَكُمْ سَنَرِيْدُ
 الْمُحْسِنِيْنَ ﴿١٦٢﴾ فَبَدَّلَ الَّذِيْنَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ قَوْلًا غَيْرَ
 الَّذِيْ قِيلَ لَهُمْ فَاَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيْجًا مِنَ السَّمَاءِ
 بِمَا كَانُوا يَظْلِمُوْنَ ﴿١٦٣﴾ وَسَأَلْنَاهُمْ عَنِ الْقَرْيَةِ الَّتِي
 كَانَتْ حَاضِرَةَ الْبَحْرِ اِذْ يَعْذُوْنَ فِي السَّبْتِ اِذْ
 تَأْتِيْهِمْ حِيَتَانُهُمْ يَوْمَ سَبْتِهِمْ شُرَّعًا وَيَوْمَ لَا يَسْبِتُوْنَ
 لَا تَأْتِيْهِمْ كَذٰلِكَ نَبْلُوْهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُوْنَ ﴿١٦٤﴾

160- Biz onları on iki aşiret olarak topluluklara ayırmıştık. Halkı kendisinden su istediğinde, “Âsân ile şu taşa vur.” diye Mûsâ’ya vahyetmiştik. Ardından o vurduğu taşta, on iki gözden su çıkmaya başlamıştı. Her aşiret içeceği kaynağı bilmişti. Onları bulutlarla gölgelendirmiş, onlara ballı bitki özü ve bıldırcın eti bahşetmiştik. Buyurduk ki: “Sizi rızıklandırdığımız güzel ve lezzetli şeylerden yiyip için.” Onlar nankörlükleriyle bize zarar vermediler yalnızca kendilerine yazık etmiş oldular.

161- Daha sonra onlara denilmişti ki: ‘Bu şehre yerleşin ve orada dilediğinizden yiyip için, ‘Günahlarımızı bağışla’

deyin ve kapıdan secdeler ederek girin de peş peşe işlediğiniz günahlarınızı bağışlayalım.’ Allah’ın rızası peşinde olanların sevaplarını böyle çoğaltacağız.

162- Ne var ki onlardan inkâr edenler, kendilerine söylenen sözü başkasıyla değiştirmişlerdi. Gerçeği inkâr etmekte olmaları sebebiyle, hemen gökten çok acı verici bir azap salmıştık üzerlerine.

163- Ey ümmî nebî! Onlara, deniz kıyısındaki şehrin halkına ne olduğunu sor! Çünkü onlar, ibâdete hasredilen gün ile ilgili yasakları çiğniyorlardı. Çünkü ibâdete hasredilen gün, onların avladığı balık sürüleri akın akın kıyıya gelir, diğer günlerde ise ortada görünmezlerdi. İnkârda ısrar etmekte olduklarından dolayı bu şekilde onların nankörlüklerini ortaya çıkarıyorduk.

164- Onların içinden bir topluluk, 'Allah'ın kendilerini helâk edeceği veya çok şiddetli bir azap ile cezâlandıracağı insanlara niçin öğütte bulunuyorsunuz?' dediğinde, öğüt verenler, 'Rabbimize karşı hem bizim kötülüğü yasakladığımızın beyanı olsun hem de onlar Allah'ın emirlerine uyup azâbından kaçınınsınlar diye' demişlerdi.

165- Fakat onlar uymakla emredildikleri yükümlülükleri ihmal etmeye devam edince, **kötülüğü yasaklayanları kurtardık, inkârda ısrar etmekte olan kâfirleri çok berbat bir azâba uğrattık.**

166- Yasaklandıkları şeyleri inadına yapmayı sürdürdüklerinden dolayı onlara, "Aşağılık maymunlar olun." buyurmuştuk.

167- Ey ümmî nebi! Senin rabbin işte o vakit bildirmişti ki: "Kıyâmet gününe kadar, aşağılayıcı bir cezâ uygulayacak olanları mutlaka onlara musallat edeceğim." Hiç şüphesiz rabbin, cezâlandırması çok çabuk olandır. Gerçekten de O affedicidir, bağışlayıcıdır.

168- Biz, onları topluluklar halinde yeryüzüne dağıttık. Onlardan Allah'ın rızasına uygun davrananlar da vardı, bunun tam zıddı şeklinde olanlar da vardı. Tövbe edip Allah'a yönelsinler diye nimet vererek, felaketlere uğratarak, onların durumlarını ortaya çıkartmıştık.

169- Daha sonra onların ardından, yerlerini alan kuru taklitçi nesiller, 'Biz nasıl olsa başlanacağız' diyerek, sahip oldukları Allah'ın kitabı Tevrat'ı, dünyalık elde et-

وَإِذْ قَالَتْ أُمَّةٌ مِنْهُمْ لِمَ تَعِظُونَ قَوْمًا ۚ اللَّهُ مُهْلِكُهُمْ أَوْ مُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا ۖ قَالُوا مَعَذْرَةٌ إِلَىٰ رَبِّكُم ۖ وَلَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿١٦٤﴾
فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ أَنْجَيْنَا الَّذِينَ يَنْهَوْنَ عَنِ السُّوءِ وَأَخَذْنَا الَّذِينَ ظَلَمُوا بِعَذَابٍ بَئِيسٍ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿١٦٥﴾
فَلَمَّا عَتَوْا عَنْ مَا نُهُوا عَنْهُ قُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ ﴿١٦٦﴾ وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكَ لَيَبْعَثَنَّ عَلَيْهِمْ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَمَةِ مَنْ يَسُومُهُمْ سُوءَ الْعَذَابِ ۚ إِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيعُ الْعِقَابِ ۖ وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٦٧﴾ وَقَطَعْنَا لَهُمْ فِي الْأَرْضِ أُمَمًا مِنْهُمْ الصَّالِحُونَ وَمِنْهُمْ دُونَ ذَلِكَ وَبَلَوْنَاهُمْ بِالْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿١٦٨﴾
فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ وَرِثُوا الْكِتَابَ يَأْخُذُونَ عَرَضَ هَذَا الْأَدْنَىٰ وَيَقُولُونَ سَيُغْفَرُ لَنَا وَإِنْ يَأْتِهِمْ عَرَضٌ مِثْلُهُ يَأْخُذُوهُ ۚ أَلَمْ يُؤْخَذْ عَلَيْهِمْ مِيثَاقُ الْكِتَابِ أَنْ لَا يَقُولُوا عَلَىٰ اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ وَدَرَسُوا مَا فِيهِ وَالِدَارُ الْأُخْرَىٰ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يُتَّقُونَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٦٩﴾ وَالَّذِينَ يُمَسِّكُونَ بِالْكِتَابِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ إِنَّا لَا نَضِيعُ أَجْرَ الْمُصْلِحِينَ ﴿١٧٠﴾

mede kullanıyorlardı. Eğer aynı fırsatı yakalasalar, onu yine dünyalık elde etmede kullanırlardı. Allah'ın kitabındaki hükme göre, Allah adına doğrudan başka bir şey söylememeleri için onlardan kesin bir söz alınmamış mıydı? Hem o kitaptaki emirleri de okumuşlardı. Bu dünyadan daha mükemmel olan âhiret diyarı, Allah'ın emirlerine uyup azâbından kaçınanlara âittir. Yoksa hâlâ doğru ile yanlış ayırt edemiyor musunuz?

170- Allah'ın emirlerine uyup azâbından kaçınanlar Allah'ın kitabına harfiyen uyarlar ve namaza hakkıyla devam ederler. Biz, Allah'ın rızasına uygun davrananların sevaplarının karşılığını kesinlikle ihmal etmeyiz.

وَاذْنَتْنَا الْجَبَلَ فَوْقَهُمْ كَأَنَّهُ ظُلَّةٌ وَظَنُّوا أَنَّهُ وَاقِعٌ بِهِمْ خُذُوا
مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاذْكُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٧١﴾
وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَشْهَدَهُمْ
عَلَىٰ أَنْفُسِهِمُ السَّبْتَ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَىٰ شَهِدْنَا أَنْ تَقُولُوا
يَوْمَ الْقِيَمَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا غَافِلِينَ ﴿١٧٢﴾ أَوْ تَقُولُوا إِنَّمَا
أَشْرَكَ آبَاؤُنَا مِنْ قَبْلُ وَكُنَّا ذُرِّيَّةً مِنْ بَعْدِهِمْ أَفَتُهْلِكُنَا
بِمَا فَعَلَ الْمُبْطِلُونَ ﴿١٧٣﴾ وَكَذَلِكَ نَقُصُّلُ الْآيَاتِ وَلَعَلَّهُمْ
يَرْجِعُونَ ﴿١٧٤﴾ وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ الَّذِي آتَيْنَاهُ آيَاتِنَا فَانْسَلَخَ
مِنْهَا فَاتَّبَعَهُ الشَّيْطَانُ فَكَانَ مِنَ الْعَاوِينَ ﴿١٧٥﴾ وَلَوْ شِئْنَا
لَرَفَعْنَاهُ بِهَا وَلَكِنَّهُ أَخْلَدَ إِلَى الْأَرْضِ وَاتَّبَعَ هَوَاهُ فَمَثَلُهُ
كَمَثَلِ الْكَلْبِ إِنْ تَحْمِلَ عَلَيْهِ يَلْهَثْ أَوْ تَتْرُكْهُ
يَلْهَثْ ذَلِكَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَاقْصُصْ
الْقَصَصَ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٧٦﴾ سَاءَ مَثَلًا الْقَوْمُ الَّذِينَ
كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَأَنْفُسُهُمْ كَانُوا يَظْلِمُونَ ﴿١٧٧﴾ مَنْ يَهْدِ
اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدَىٰ وَمَنْ يُضِلِلْ فَلَا وَلِيكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٧٨﴾

171- Bir vakit, Sina Dağı'nı yerinden söküüp tepelerinin üstünde bir gölgelik gibi kaldırmıştık da onun üzerlerine düşeceğini zannetmişlerdi, "Size verdiğimiz kitaba kesin bir kararlılıkla uyun, bildirdiği emirleri aklınızdan çıkarmayın ve daima Allah'ın emirlerine uyup azâbından kaçının." buyurmuştuk.

172- Ey ümmî nebî! Senin rabbin, âdemoğlunun tamamının nefislerini kendilerine şahit tutarak, "Ben sizin rabbiniz değil miyim?" buyurduğunda, 'Evet, kesinlikle rabbimizsin. Biz bunu kabul ediyoruz' demişlerdi. Elbette ki bu, kıyâmet günü, 'Kesinlikle biz bu gerçeklerden habersizdik' dememeniz içindi,

173- Ya da 'Daha önce atalarımız ortak koşmuştu, biz yalnızca onlardan sonra gelmiş bir nesiliz, boş işlerle uğraşanların yaptığı yanlışlardan dolayı bizi mi helâk edeceksin?' dememeniz içindi.

174- İnsanlar tövbe edip Allah'a yönelsinler diye âyetlerimizi böyle ayrıntılı açıklıyoruz.

175- Verdiğimiz âyetlerle ilim sahibi olan kişinin durumunu da söyle onlara. Bununla birlikte o, âyetlerimizle verdiğimiz ilmi olduğu gibi terk etti. Sonra da şeytan onu peşine taktı, böylece doğru yolun dışına çıkmıştı.

176- Şâyet biz onun doğru yol-da olmasını zorunlu kılmış olsaydık, âyetlerimizle onun ilim seviyesini yükseltirdik. Fakat o dünyalığa yönelmişti, kendi aykırı isteklerine uymuştu. Artık onun hâli, dili sarkık bir köpeğin hâli gibi, nasihat etsen de kehileyen bir köpektir, nasihat etmesen de kehileyen bir köpektir, değişmez. Âyetlerimizi inkâr eden insanların durumu da böyledir. Ey ümmî nebî! Artık etraflıca düşünsünler diye bu kıssayı anlat onlara.

177- Âyetlerimizi inkâr edip de kendilerine yazık etmiş olan insanların durumu, ne kötüdür!

178- Allah kime doğru yolu gösterirse işte o doğru yoldadır, kimi de doğru yolun dışında bırakırsa artık onlar doğru yolu kaybetmişlerdir.

179- Andolsun ki yaratıp çoğalttığımız cinlerin ve insanların çoğu cehennemliktir. Onların kalpleri var ama gerçeği kavramıyorlar, gözleri var ama gerçeği görmüyorlar, kulakları var ama gerçeği işitmiyorlar. Onlar sığırlar gibi hatta daha da becerdiler, onlar gerçeklerden habersizdir.

180- En güzel isimler Allah'a aittir. Bu yüzden O'nu bu isimlerle adlandırın. O'nun isimleri konusunda doğrudan uzaklaşınları kendi hallerine bırakın. Onlar yapmakta olduklarının cezasını çecekler.

181- Yarattığımız insanlardan gerçeği gösteren ve o gerçeğe adâleti gözetan bir topluluk da hep olmuştur.

182- Âyetlerimizi inkâr edenlere gelince, ummadıkları yerden günahlarını çoğalttıkları bir sürece çekeriz onları,

183- Ben onlara süre veririm. Kesinlikle benim düzenim çok sağlamdır.

184- Tanıdıkları ümmî nebîde cin çarpmasından bir eser olmadığını etrafıca hiç mi düşünmediler? O yalnızca çok bârız bir uyarıcıdır.

185- İnkâr edenler, Allah'ın göklerde ve yeryüzünde yarattığı şeylerin her birinin büyük bir hükümlanlığı işaret ettiğini ve kendi ecellerinin de iyice yaklaşmış olabileceğini hiç mi düşünmüyorlar? **Onlar Kur'an'dan başka daha hangi söze inanacaklar ki?**

وَلَقَدْ ذَرَأْنَا لِجَهَنَّمَ كَثِيرًا مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ لَهُمْ قُلُوبٌ
لَّا يَفْقَهُونَ بِهَا وَلَهُمْ أَعْيُنٌ لَّا يُبْصِرُونَ بِهَا وَلَهُمْ أُذُنٌ لَّا يَسْمَعُونَ
بِهَا أُولَٰئِكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ أُولَٰئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ ﴿١٧٩﴾ وَلِلَّهِ
الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا وَذَرُوا الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي أَسْمَائِهِ
سُيُجِرُونَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٨٠﴾ وَمِمَّنْ خَلَقْنَا أُمَّةً يَهْدُونَ
بِالْحَقِّ وَيَبْهَتُونَ ﴿١٨١﴾ وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُمْ
مِّنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨٢﴾ وَأُمْلَىٰ لَهُمْ إِنَّ كَيِّدِي مَتِينٌ ﴿١٨٣﴾
أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِهِمْ مِنْ جِنَّةٍ إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ
﴿١٨٤﴾ أَوَلَمْ يَنْظُرُوا فِي مَلَكُوتِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا خَلَقَ
اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ وَأَنْ عَسَىٰ أَنْ يَكُونَ قَدِ اقْتَرَبَ أَجَلُهُمْ فَبِأَيِّ
حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ ﴿١٨٥﴾ مَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَلَا هَادِيَ لَهُ وَيَذَرُهُمْ فِي
طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١٨٦﴾ يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسِيهَا قُلْ
إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ رَبِّي لَا يُجَلِّيهَا لِوَقْعَتِهَا إِلَّا هُوَ ثَقُلَتْ فِي السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ لَا تَأْتِيكُمُ إِلَّا بَغْتَةً يَسْأَلُونَكَ كَأَنَّكَ حَفِيٌّ عَنْهَا
قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللَّهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨٧﴾

186- Allah kimi doğru yolun dışında bırakırsa sonrasında kimse onu doğru yola götüremez. Allah yalnızca günahlarını çoğaltmaları için onları kendi hallerine bırakır.

187- Ey ümmî nebî! Sana, kıyâmetin ne zaman gelip çatacağı ile ilgili sorular soruyorlar. De ki: 'Bu bilgi yalnızca rabbimin tekelindedir. O'ndan başkası onun vaktini açıklayamaz. Kıyâmetin kopuşu gökyüzündekiler için de yeryüzündekiler için de dayanılmaz olmakta olup size ansızın gelecek.' Sanki sen kıyâmetle ilgili her şeyi biliyormuşsun gibi soruyorlar sana. De ki: 'Bu bilgi yalnızca Allah'ın tekelindedir. Fakat Allah'ın bu bilgiyi hiç kimseye bildirmediğini insanların çoğu bilmez.'

قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي نَفْعًا وَلَا ضَرًّا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ وَلَوْ كُنْتُ
 أَغْلَمُ الْغَيْبِ لَاسْتَكْثَرْتُ مِنَ الْخَيْرِ وَمَا مَسْنِيَ السُّوءُ إِنْ
 أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿١٨٨﴾ هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ
 مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَجَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا لِيَسْكُنَ إِلَيْهَا فَلَمَّا
 تَغَشَّيْهَا حَمَلَتْ حَمْلًا خَفِيًّا فَمَرَّتْ بِهِ فَلَمَّا أَثْقَلَتْ دَعَا
 اللَّهَ رَبَّهُمَا لَئِنْ آتَيْتَنَا صَالِحًا لَنُكَوِّنَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿١٨٩﴾
 فَلَمَّا آتَاهُمَا صَالِحًا جَعَلَا لَهُ شُرَكَاءَ فِيمَا آتَاهُمَا فَتَعَالَى
 اللَّهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿١٩٠﴾ أَيُشْرِكُونَ مَا لَا يَخْلُقُ شَيْئًا
 وَهُمْ يُخْلَقُونَ ﴿١٩١﴾ وَلَا يَسْتَطِيعُونَ لَهُمْ نَصْرًا وَلَا أَنْفُسُهُمْ
 يَنْصُرُونَ ﴿١٩٢﴾ وَإِنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَى لَا يَتَّبِعُكُمْ سَوَاءٌ
 عَلَيْكُمْ أَدَعَوْتُمُوهُمْ أَمْ أَنْتُمْ صَامِتُونَ ﴿١٩٣﴾ إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ
 مِنْ دُونِ اللَّهِ عِبَادٌ أَمْثَلُكُمْ فَادْعُوهُمْ فَلْيَسْتَجِيبُوا لَكُمْ
 إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٩٤﴾ أَلَهُمْ أَرْجُلٌ يَمْشُونَ بِهَا أَمْ لَهُمْ أَيْدٍ
 يَبْطِشُونَ بِهَا أَمْ لَهُمْ أَعْيُنٌ يُبْصِرُونَ بِهَا أَمْ لَهُمْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ
 بِهَا قُلِ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ ثُمَّ كِيدُوا فَلَا تُنْظَرُونَ ﴿١٩٥﴾

188- De ki: ‘Allah olmasına izin vermezse ben kendime dahi ne bir yarar sağlayabilirim ne de bir zarar verebilirim. Şayet ben görünmeyen âlemi bilseydim bundan çok faydalanırdım ve bana bir zarar dokunmazdı. **Ben yalnızca îman edecek insanları cehennem azâbına karşı uyarır ve cennet ile müjdelirim.**’

189- Sizi tek bir nefis olarak yaratan, Allah’tır. Uyum içinde, kanı kaynasın diye onun hanımını da o nefisten yarattı. Sonra o erkek hanımıyla cinsel ilişkide bulununca, hanımı hâmile kaldı ve rahat bir hâmilelik süresi geçirdi. Doğum başladığında hemen o ikisi rableri Allah’a, ‘Bize

sağlıklı bir erkek çocuk ihsan edersen daima sana minnet duyanlardan olacağız’ diye duâ ettiler.

190- Ardından da Allah o ikisine sağlıklı bir erkek çocuk ihsan ettiğinde, o ikisinden meydana gelen nesiller kendilerine verilen çocukları putlara isnat edip Allah’a ortak koştular. Fakat Allah, müşriklerin ortak koştuklarından çok yücedir.

191- Müşrikler, hiçbir şey yaratamayan, kendileri yaratılmakta olanları mı Allah’a ortak koşuyorlar?

192- Ortak koştukları putların ne müşriklere bir yardımı olabilir ne de kendilerine yardım edebilirler,

193- Eğer onları doğru yola çağırırsanız, çağrınıza uymazlar. Onlara yalvarmanızla susup kalmanız arasında da hiçbir fark yoktur,

194- Gerçek şu ki Allah’ın hâricindeki yalvardıklarınız sizin gibi yaratılmış olan varlıklardır. Eğer onlar hakkındaki iddianızda samimiyseniz haydi onlara yalvarın da hemen size karşılık versinler.

195- Onların yürüyecek ayakları ya da tutacak elleri mi var, yoksa görececek gözleri veya duyacak kulakları mı var? De ki: ‘Ortak koştuklarınızı çağırın, sonra hep birlikte hileler tertip edin bana. Ardından da hiç göz açtırmayın bana.’

196- ‘Elbette ki benim koruyucum Kur’anı indiren Allah’tır. O, rızâsına uygun davrananları korumaktadır,’

197- ‘Allah’ın hâricindeki yalvardıklarınıza gelince, onlar ne size yardım edebilirler ne de kendilerine yardım edebilirler,’

198- ‘Eğer onları doğru yola çağırırsanız, duymazlar. Onların sana baktıklarını sansan da onlar göremezler.’

199- Ey ümmî nebî! **Kolaylaştırıcı ol, İslâmî toplum kural-larını emret, rablerini tanıma-yanları da önemseme.**

200- Şeytan tarafından kışkırtılıp öfkelenirsen hemen Allah’a sığın. Elbette ki O her şeyi işitmektedir, her şeyi bilmektedir.

201- Gerçek şu ki **Allah’ın emirlerine uyup azâbından kaçınanlar kendilerine şeytandan vesvese geldiğinde, Allah’ın emirlerini ve azâbını hatırlayıp O’na sığınır- lar.** Nihâyetinde vesvesenin yok olduğunu görürler.

202- Şeytanlar ise kendi yandaşlarını yoldan çıkmaları konusunda desteklerler, sonra da onların doğru yola dönmelerine fırsat vermezler.

203- Ey ümmî nebî! Sen müşriklere önerdikleri gibi bir âyet getirmediğin için, ‘Hiç değilse onu uydurman gerekmez miydi?’ derler. De ki: ‘Ben yalnızca rabbimden bana vahyedilene

uyarım.’ İman edecek insanlara doğru yolu gösterip cennet-te ulaştıracak olan bu Kur’an âyetleri, rabbinizden size gelen çok açık kanıtlardır.

204- Merhamet edilmeniz için Kur’an okunduğu zaman hemen onu dinleyin ve susun.

205- Seher vaktinde ve gurup zamanı sesini yükseltmeden ümit ve korku içinde rabbini an! Gerçeklerden habersiz biri olma.

206- Gerçek şu ki rabbinin huzurunda ki melekler de O’na kibirlenmeden kulluk ederler, O’nu tesbih ederler ve yalnızca O’na secde ederler.(Secde)